

BEHEERSPLAN BESCHERMD JAN WAUTERSORGEL IN DE ONZE-LIEVE-VROUWKERK TE ASSENT

28 november 2017

Opmerkingen in functie van een BP voor een afzonderlijk beschermd orgel bij de nota Richtlijn voor de opmaak van een beheersplan
richtlijnen voor de inhoud

O.L.Vrouwkerk te Assent

Beheersplan in het kader van het beschermde Jan Wautersorgel.

1.	Identificatie en kadasterplan met de precieze afbakening van het onroerend erfgoed, waarvoor het beheersplan wordt opgesteld	2
2.	Een historische nota, die op basis van geschreven of iconografische bronnen en materieel historisch onderzoek een inzicht geeft in de tot standkoming van het onroerend erfgoed.....	4
A.	Voorgeschiedenis: het orgel in de Sint-Catharinakerk van het Klein Begijnhof te Leuven.....	4
I.	De 18 ^{de} eeuw.....	4
II.	De 19 ^{de} eeuw.....	4
B.	Het orgel in de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Assent	5
I.	De 19 ^{de} eeuw.....	5
II.	De 20 ^{ste} eeuw.....	6
III.	De 21 ^{ste} eeuw.....	8
3.	Inventarisatie van de erfgoedelementen.....	9
A.	Beschrijving	9
I.	Kerk (onroerend niet-beschermd patrimonium)	9
1.	Exterieur:	9
2.	Interieur:	9
II.	Het orgel.....	9
1.	Het eigenlijke instrument	9
2.	De orgelkast	10
B.	Knelpunten.....	10
I.	De kerk/het gebouw.....	10
1.	Doksaal:	10
2.	Verwarming:	10
II.	Het orgel.....	10
4.	Situering van de erfgoedwaarden en de juridische toestand van het onroerend erfgoed.....	12
5.	Een onderbouwde visie op het beheer van het erfgoed en de beheersdoelstellingen die eruit voortvloeien.....	14
A.	Bestemmings- of herbestemmingsplan voor het gebouw waarin het orgel zich bevindt.	14
B.	Beheer en beheersdoelstellingen	14
I.	Het kerkgebouw	14
1.	Doksaal/doksaalwerken.....	14
2.	Verwarming	15
II.	Het orgel.....	15
1.	Instrument en kast	15
6.	Opsomming en verantwoording van de concrete richtlijnen, eenmalige en terugkerende maatregelen en werkzaamheden die nodig zijn om de beoogde doelstellingen te bereiken	16
A.	Oplijsting doelstellingen	16
I.	Premiegerechtigde werken aan het beschermde orgel – Onroerend Erfgoed.....	16
II.	Premiegerechtigde werken aan het niet-beschermd kerkgebouw – Infrastructuur	16
B.	Hoofddoelstellingen: Orgel.....	16
C.	Nevendoelstellingen: gebouw.....	16
7.	Voorstel voor de manier en het tijdstip waarop de beoogde beheersdoelstellingen opgevolgd en geëvalueerd zullen worden.....	18
A.	Fase 1: vooraleer het restauratiedossier wordt uitgevoerd	18
B.	Fase 2: na de restauratie van het orgel	18
8.	Extra toevoegingen.....	19

1. IDENTIFICATIE EN KADASTERPLAN MET DE PRECIEZE AFBAKENING VAN HET ONROEREND ERFGOED, WAARVOOR HET BEHEERSPLAN WORDT OPGESTELD

Cfr; digitaal inlassen vanuit de aanvraag, doch tekenen
Betreft het orgel in de O.-L.-Vrouwkerk te Assent (Bekkevoort)

Naam van het onroerend erfgoed:

Beschermd Jan Wautersorgel in de Niet-
beschermde kerk van Onze-Lieve-Vrouw te
Assent

Ligging (gemeente en deelgemeente):

Dorpsstraat 14
B-3460 Bekkevoort

Kadastergegevens:

Bekkevoort, 2^e afd. sectie F, nr. 225c

Beschermingsbesluit: benaming en datum:

besluitnr.:
(nrs.: 4.01/24008/101.1
4.01/24008/108.1
OB000144
Datum besluit: 23 januari 1981
Datum publicatie: 4 april 1981

Type bescherming:

Orgel beschermd als monument

Beheersplan opgemaakt door (naam en adres):

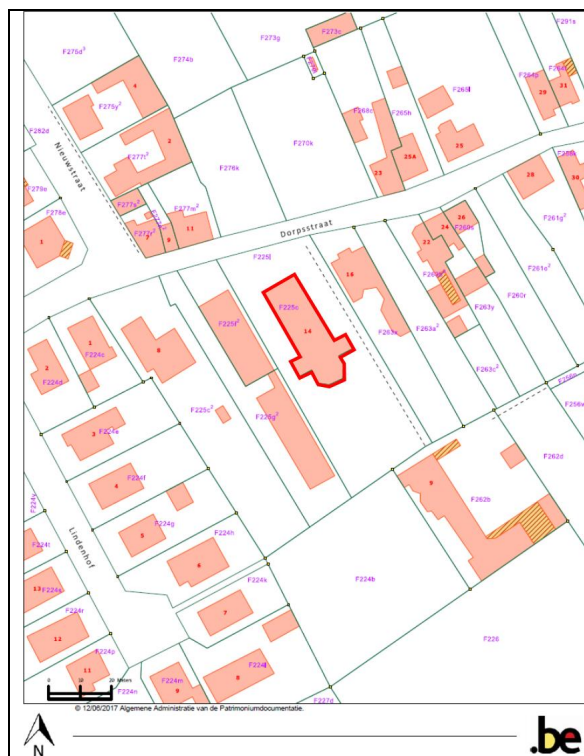
SPECTRUM collectief bvba AMI
Hefveldstraat 13
B-3500 Hasselt

Opdrachtgever & eigenaar (naam en adres):

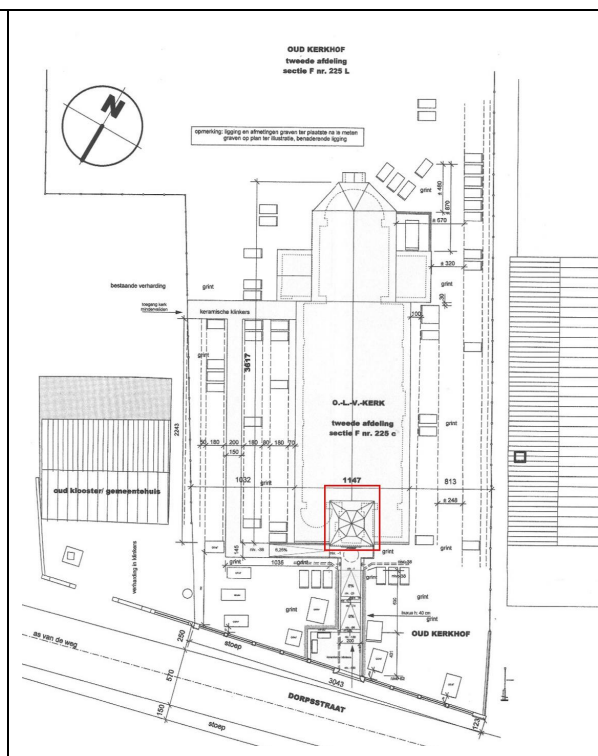
Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouwkerk Assent
p/a Dorpsstraat 16
B-3460 Assent

Datum ter goedkeuring ingediend:

28 november 2017

Liggingplan Onze-Lieve-Vrouw Assent macro
schaal aanduiding positie orgel

Inplantingsplan en aanduiding micro positie
beschermd orgel

De kerk is een zaalkerk waarvan de ingang zich bevindt onder de toren die voor deze situatie noordelijk gericht is.
Het orgel bevindt zich in de torenruimte op de eerste verdieping met het doksaal, uitkragend en geopend richting het schip.

Beschermd deel: enkel het orgel is beschermd volgens decreet van 3 maart 1976 om reden van historische waarde.

Tekening situatie/locatie van het orgel op het doksaal/ bestaande toestand. Dit is de eerste verdieping van de torenruimte ñ **zie bijlage 1**.

2. EEN HISTORISCHE NOTA, DIE OP BASIS VAN GESCHREVEN OF ICONOGRAFISCHE BRONNEN EN MATERIEEL HISTORISCH ONDERZOEK EEN INZICHT GEEFT IN DE TOT STANDKOMING VAN HET ONROEREND ERFGOED

De nota voor het orgel uitwerken tot op het niveau dat noodzakelijk is voor het beheer, maar niet verder. Het doel van de historische nota is immers – in deze fase – het opmaken van een waardenstelling, niet het uitgebreid onderzoeken van alle details (dat gebeurt bij opmaak van het echte orgelrestauratiedossier).

A. VOORGESCHIEDENIS: HET ORGEL IN DE SINT-CATHARINAKERK VAN HET KLEIN BEGIJNHOF TE LEUVEN

I. DE 18DE EEUW

1. 1721: bouw van het orgel door orgelbouwer Jan Wauters (?-1729) uit Leuven

- 1717: beslissing van de begijnen om een nieuw orgel aan te kopen in plaats van het oude orgel te herstellen⁽¹⁾
- Orgelbouwer Jan Wauters kreeg de opdracht een nieuw orgel te bouwen¹.
In de kleppenkast staat nog volgende inscriptie:
*Dese horgel is ghemaect
door Joannes Wauters
present wesende binnen
de staet Loven
actum den 20 november een duysent
sevenhondert eenen twintigh 1721.*

2. Na 1721

- 1775: A.J. Van Langendonck ontving 211 gulden voor allerlei uitgevoerde werken zoals het maken van een nieuwe balustrade, herstellingen aan het orgel en andere⁽²⁾
- 1791: orgelbouwer J. Smets werd betaald voor het onderhoud en het bijstellen van het orgel:
Ontfangen van joffrouw de bridel kerkmeesteres van het clijn begijn hof [...] drij pistolen voor het schoon maken en stellen der orgel [...] J. Smets orgelmaker 31-10-0⁽³⁾
- 14 november 1797: sluiting van alle kerken en kapellen in Leuven.
- 30 juli 1798: openbare verkoop van de inboedel van de Sint-Catharinakerk. Het hoofdaltaar, een klein altaar met schilderij, een afsluiting, de preekstoel en het orgel bleven behouden door tussenkomst van vertrouwenspersonen of begijnen⁽⁴⁾

II. DE 19DE EEUW

- Mei 1806: heropening van de Sint-Catharinakerk voor de eredienst⁽⁵⁾
- Loop van de 19de eeuw: verval van de Sint-Catharinakerk.
Er werden geen herstellingswerken meer uitgevoerd.
 - 1855:
 - April 1855: sluiting van de Sint-Catharinakerk voor de eredienst⁽⁶⁾
 - De pastoor van de Sint-Geertrui parochie vroeg aan het aartsbisdom te Mechelen de toestemming om de stichtingen van de Sint-Catharinakerk te mogen overplaatsen naar de Sint-Geertruikerk in Leuven en tevens het kerkmeubilair te mogen verhuizen naar deze kerk⁽⁷⁾
 - Opstelling van een aantal inventarissen met het oog op de sluiting van de Sint-Catharinakerk. Een eerste inventaris werd opgesteld in maart 1855. Deze inventaris vermeldt ook het orgel⁽⁸⁾.

¹ Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17.

² Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 18; Archief Sint-Geertrui, nr 7001, bundel ð 1782, los blad.

³ Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17-18; ASG, nr 7001, bundel afgesloten op 1 mei 1782 onder M. de Breijdel (hoofdz. ontvangsbewijzen), los stuk, 1791.

⁴ A. Struyff, *Kerk en pastoors van het Klein Begijnhof te Leuven*, Leuven, 1964: 42; Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 19-20.

⁵ A. Struyff, *Kerk en pastoors van het Klein Begijnhof te Leuven*, Leuven, 1964: 42; Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 20.

⁶ Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 19-20.

⁷ Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 20-21; ASG, nr 8511, Register inhoudende alle de besluiten sive resolutiën genomen door de fabriekraed van de kerke der Heylige Gertrudis te Loven (1821-1870), Conseil de fabrique août 1855: p. 79.

⁸ Patrick Valvekens, *oHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuven* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 21; ASG, nr 8101bis 1, Inventaire du mobilier dépendant de l'eglise du Petit béguinage à Louvain, drie dubbele bladen, gedateerd 4 maart 1855.

- November 1860: definitieve sluiting van de Sint-Catharinakerk. De altaren, het orgel, de preekstoel, de communiebank en andere meubelen werden verkocht en de opbrengst gebruikt voor de restauratie van het orgel in de Sint-Geertruikerk van Leuven ⁽⁹⁾
- 1861:
 - April 1861: toelating van het aartsbisdom om de fundaties van de Sint-Catharinakerk over te brengen naar de Sint-Geertruikerk en het meubilair weg te halen.
 - Pastoor Van Reymenam ontving voor het orgel een bod van pastoor De Coster uit Assent. De verkoop van het orgel voor 525 frank werd goedgekeurd ⁽¹⁰⁾.
- 1862: afbraak van de Sint-Catharinakerk ⁽¹¹⁾

B. HET ORGEL IN DE ONZE-LIEVE-VROUWKERK TE ASSENT

De kerk is gebouwd in 1844 in neoclassicistische stijl.

In 1844 werd er begonnen aan de bouw van een nieuwe kerk.

De eredienst in de nieuwe kerk nam een aanvang in 1845. Het kerkgebouw zelf werd voltooid en ingewijd in 1847, wat een steen in de westgevel aangeeft. De parochiekerk is nog in gebruik voor de rooms-katholieke eredienst.

I. DE 19DE EEUW

- 1847: inwijding van de nieuwe kerk van Assent. Onder pastoor Bartholomeus De Coster (1856-1882) werd het kerkmeubilair aangekocht ⁽¹²⁾.
- 1861: aankoop van het orgel door pastoor De Coster uit de afgebroken kerk van het Klein Begijnhof ⁽¹³⁾
- Tussen 1861 en 1863: opstelling van het orgel op het doksaal van de kerk.
 - De aanpassingswerken voor de plaatsing van het orgel werden uitgevoerd door orgelbouwer Leonard Drijvers (1827-1892) uit Rotselaar ⁽¹⁴⁾. Drijvers was van november 1862 tot april 1863 met meerdere gasten werkzaam aan de werken aan het orgel ⁽¹⁵⁾
 - Over de uitgevoerde werken door Drijvers werden volgende documenten teruggevonden:
 - De kostenraming van het orgel: *devis estimatif des travaux à exécuter par léonard dryvers facteur d'orgues à Rotselaar, pour l'agrandissement & placement...de l'orgue provenant de l'église démolie du béguinage de Louvain*.²
In de kostenraming staat vermeld dat Drijvers een nieuw klavier met 58 toetsen zal realiseren. Volgens auteur Jean-Pierre Felix plaatste Drijvers echter een klavier met 56 toetsen ⁽¹⁶⁾.
 - Overeenkomst tussen pastoor Decoster en Drijvers betreffende de plaatsing en de herstelling van het orgel ⁽¹⁷⁾. Artikel 1 en 2 beschrijven de regeling van kosten en betalingen. In artikel 3 staat beschreven dat het oude orgelwerk zoals onder meer pijpen, blaasbalg en mechanieken behoorlijk dienen hersteld te worden. Een aantal mechanieken dienen gewijzigd te worden ten einde langs de voorzijde van het orgel te kunnen spelen. Artikel 4 vermeldt dat er ter vervanging van het oude klavier een nieuw klavier dient gemaakt worden. Het klavier zal 58 toetsen bevatten. De witte toetsen zullen belegd worden met ivoor (*zuiver wit been*). De zwarte toetsen met ebbenhout. In artikel 5 wordt gesproken van het bijmaken van een kleine lade in eikenhout voor de uitbreiding van de pijpen. Artikel 6 gaat over het bijmaken van nieuwe pijpen en het veranderen of vergroten van bestaande pijpen. In artikel 8 wordt gesproken over het maken van een volledig nieuwe trompet van 8 voet.
- 15 januari 1863: ontvangstbewijs voor de som van 100 frank voor de werken aan het orgel door Drijvers ⁽¹⁸⁾
- 18 april 1863: ontvangstbewijs voor de som van 500 frank voor de werken aan het orgel door Drijvers ⁽¹⁹⁾
- 1 mei 1863: ontvangstbewijs voor het logeren van de orgelmakers te Assent gedurende de maanden november en december 1862 en januari, februari en maart 1863 ⁽²⁰⁾.

⁹ Patrick Valvekens, *ôHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 21-22; ASG, nr 8511, Register inhoudende alle de besluitten sive resolutiën genomen door de fabriekraad van de kerke der Heylige Gertrudis te Loven (1821-1870), Conseil du 5 janvier 1861: p. 104.

¹⁰ Patrick Valvekens, *ôHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 22.

¹¹ A. Struyff, *Kerk en pastoors van het Klein Begijnhof te Leuven*, Leuven, 1964: 44.

¹² Johan Breugelmans, *Assent: zijn kerk en fanfare De Broederband*, Aarschot, 1986: s.p.

¹³ Assent, Archief kerkfabriek, ontvangstbewijs voor de betaling van het orgel (19 juni 1861); Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

¹⁴ Johan Breugelmans, *Assent: zijn kerk en fanfare De Broederband*, Aarschot, 1986: s.p.

¹⁵ Patrick Valvekens, *ôHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô* (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17: voetnoot 49.

¹⁶ Jean-Pierre Felix, *ôJan Wauters facteur d'orgues à Louvain (1er tiers du XVIIIe siècle)ô*, *Mélanges d'organologie*, VI, Brussel, 1988: 15.

¹⁷ Assent, Archief kerkfabriek, Overeenkomst betreffende plaatsing en herstelling van het orgel tussen pastoor Decoster en orgelbouwer Leonard Drijvers uit Rotselaar (circa 1860).

¹⁸ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs van orgelbouwer Leonard Drijvers uit Rotselaar voor de werken aan het orgel van Assent (15 januari 1863); Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

¹⁹ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs van orgelbouwer Leonard Drijvers uit Rotselaar voor de werken aan het orgel van Assent (18 april 1863); Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

- 12 mei 1863: Jan Baptist Jacobs ontving 9,55 frank voor het maken van een stelling der blaasbalgen *en berre* ⁽²¹⁾.
- 1864: stemming van het orgel door Drijvers voor 6 frank ⁽²²⁾.
- 1865:
 - kerkfabriek ontving 900 frank voor het orgel en het altaar ⁽²³⁾:
 - 300 frank als buitengewone opdrachten aan de fabriek
 - 600 frank als buitengewone subsidie van de provincie voor het orgel en het altaar
 - Bij buitengewone uitgaven staat ⁽²⁴⁾:
 - *Uitgaven tot opronking van de kerk als aenkoop van grooten autaar en orgel voortkomende uit de afgebrokene kerk van Klein begijnhof te Loven. Koopsom 1025 fr betaeld in 1863, 1864, 1865 en 1866. Betaelt in 1863 fr 500; blijft te betalen - 525 fr.*
 - *Aen Dryvers orgelmaeker te Rotselaer voor plaatsen en maeken van nieuwe spelen op rekening - 225 fr.*
 - *Aen P. Smeyers voor logist en mondkosten den orgelmaekers op rekening - 70 fr.*
 - Betaling van 12 frank aan organist Ghysens voor het stemmen van het orgel en aan mecaniciens Ritten 47,50 frank voor het maken en stellen van pedaal en accouplement/ koppeling op het orgel ⁽²⁵⁾.
 - 1 juni 1865: betaling van 60 centiemmen aan een zekere Peeters voor lijm voor de herstelling van de blaasbalg en nog eens 4,50 frank voor 5 liter *lijsolie* (lijnolie, lijnzaadolie) voor het verven van orgel, altaren en plint ⁽²⁶⁾.
 - 1 juli 1865: betaling van 100 frank aan verver Petrus Demaré uit Leuven voor het verven van onder andere de orgelkast ⁽²⁷⁾.
- Tussen 1866 en 1879: betaling van 10 frank voor het stemmen van het orgel ⁽²⁸⁾.
- 26 november 1876: opstelling van een contract voor het plaatsen van een nieuwe blaasbalg door orgelbouwer Andreas Laureys uit Scherpenheuvel. Pastoor De Coster was akkoord met het opgestelde contract^(29.)
- 1877: opdracht van de kerkfabriek aan de ontvanger om aan orgelbouwer Laureys 400 frank te betalen voor de uitgevoerde werken ⁽³⁰⁾. Op 24 februari had Laureys het bedrag ontvangen ⁽³¹⁾.
- 1877-1878: betaling van 10 frank voor het stemmen van het orgel³².
- 1878:
 - 18 oktober 1878: betaling van 150,30 frank aan orgelbouwer Laureys voor een niet nader bepaalde herstelling aan het orgel. De werken vonden plaats van 24 september 1878 tot 18 oktober 1878 ⁽³³⁾.
 - 28 oktober 1878: betaling van 63 frank kostgeld van de orgelmakers ⁽³⁴⁾.
- 1879 ñ 1899: betalingen voor het stemmen van het orgel. De bedragen variëren tussen de 5 en 10 frank ⁽³⁵⁾

II. DE 20STE EEUW

- 1900 ñ 1907: betalingen voor het stemmen van het orgel terug. De bedragen variëren tussen de 8 en 10 frank ⁽³⁶⁾

²⁰ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs voor het logeren van orgelmakers te Assent (1 mei 1863).

²¹ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

²² Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

²³ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

²⁴ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

²⁵ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

²⁶ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

²⁷ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1850-1866).

²⁸ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

²⁹ Assent, Archief kerkfabriek, Contract van orgelmaker Andreas Laureys voor het plaatsen van een nieuwe blaasbalg (28 november 1876).

³⁰ Assent, Archief kerkfabriek, Betalingsopdracht van de kerkfabriek van Assent tot betaling van orgelmaker Andreas Laureys (1877).

³¹ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs voor de som van 400 frank voor het plaatsen van een nieuwe blaasbalg door orgelmaker Andreas Laureys (24 februari 1877).

³² Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

³³ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs voor de som van 150,3 frank voor een herstelling aan het orgel door orgelmaker Andreas Laureys (18 oktober 1878).

³⁴ Assent, Archief kerkfabriek, Rekening voor de kerkfabriek van Assent ten bedrage van 63 frank kostgeld van de orgelmakers (28 oktober 1878).

³⁵ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

³⁶ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1864-1907).

- **1933:** pastoor Eduardus Bogaerts (1911-1939) liet wijzigingen aanbrengen door orgelbouwer Victor Van de Loo uit Rotselaar³⁷: onder andere nieuwe mechanische magazijnbalg met compressor en het klavier van de voorzijde naar de linkerzijde verplaatsen³⁸.
Op het huidige windkanaal is volgend naamkaartje aangebracht:
*Ad memoriam
Hoc instrumentum organi instauratum
Fuit mensi Augusti 1933;
Cura Eduardii Bogaerts
Parochie-pastoor ecclesiae B.M.V. in Assent.
Confectum a D.D. ^{nis} Van de Loo
Ex Rotselaer.
Assent (Diest)*
- **14 december 1966:** orgelbouwer Bernard Pels-D'Hondt uit Herselt stuurde een factuur ten bedrage van 813 frank voor de herstelling en het stemmen van het orgel. Op de factuur staat eveneens vermeld dat een rekening ten bedrage van 1.495 frank nog niet voldaan is (³⁹)
- **1975:**
 - Een medewerker van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium fotografeerde het doksaal met orgel (⁴⁰)
 - **Mei 1975:** onderzoek van het orgel. De resultaten van dit onderzoek werden opgenomen in een orgelinvenaris opgesteld door Antoon Fauconnier en Patrick Roose (⁴¹). Uit de prospectie bleek dat het orgel in een slechte toestand verkeerde. Het instrument was in verval en ernstig vervuild. Insijpelend kalkwater door lekkages in het kerkdak had het instrument zwaar beschadigd. Het meubel was ook zwaar beschadigd en in verval. Het orgel werd ook niet meer onderhouden en was buiten gebruik.
Volgens auteur Jean-Pierre Felix staat er in de orgelinventaris bij de beschrijving van de windlade een fout: 47 cancellen dient 45 cancellen te zijn⁴².
- **22 oktober 1980:** factuur van Muziekhandel Franssens uit Diest ten bedrage van 1.392 frank voor de herstelling van het orgel (⁴³)
- **1981:** bescherming van het orgel als monument (⁴⁴).
- **1985:**
 - **2 juli 1985:** offerte van orgelbouwer Leopold Lombaerts uit Ninove voor reinigings- en onderhoudswerken aan het orgel (⁴⁵)
 - **20 augustus 1985:** beslissing van de kerkfabriek om orgelbouwer Lombaerts aan te stellen voor de werken aan het orgel. De werken dienden uitgevoerd te worden tegen half november 1985. Het orgel kreeg een reinigings- en onderhoudsbeurt, geschonden pijpen werden hersteld en de niet-originele ósalicionalôen de óvoix celesteôweggenomen⁴⁶.
- **1 februari 1986:** orgelbouwer Lombaerts ontving 165.664 frank voor de uitgevoerde werken aan het orgel (⁴⁷)
- **1992 ñ 1999:** stemmen en herstellen van het orgel door orgelbouwer Stan Arnauts uit Kersbeek-Miskom:
 - **10 oktober 1992:** factuur ten bedrage van 5.830 frank voor het bijstemmen van het orgel voor

³⁷ <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/persoon/8137>: over de orgelbouwersfamilie Van de Loo, werkzaam van ca. 1880 tot ca. 1980, zijn voor zover geweten nergens biografische gegevens gepubliceerd. Aan het einde van het interbellum kwam Victor van de Loo vanuit Rotselaar zich vestigen in Leuven (Frederik Lintsstraat). De naam Van de Loo was aanvankelijk (eind 19de eeuw) verbonden met die van Joseph Billion (afkomstig uit het atelier van L. Dryvers), gevestigd in Rotselaar. In twee Brusselse kerken (O.L.Vrouw Bijstand en Sint-Gillis) is een orgel aan te treffen gesigineerd "Billion & Van de Loo". In het kerkarchief van Sint-Katherina-Lombeek (Ternat) staat in 1894 vermeld "Het [nieuw orgel] is gestemd en afgemaakt door Mr. Verhulst, en zijnen meestergast Pieter van de Loo van Rotselaar". Anderzijds vermeldde Hubert van de Loo, zoon van Victor, op zijn briefhoofding "Huis van vader op zoon sedert 1876": het is dus niet uitgemaakt of hogervermelde Pieter van de Loo [indien het tenminste om geen naamsverwisseling gaat] de vader dan wel een broer was van Victor. Na WO II vinden we als firmanaam "H. van de Loo en Zonen", refererend naar Hubert cit. Supra. De laatste actieve vertegenwoordiger van dit bedrijf was August van de Loo (zoon van Hubert), gevestigd in Heverlee.

³⁸ Johan Breugelmans, *Assent: zijn kerk en fanfare De Broederband*, Aarschot, 1986: s.p.; Patrick Valvekens, óHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17: voetnoot 49.

³⁹ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1966).

⁴⁰ Brussel, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, clichénummer M239085, objectnummer 8608: zicht vanuit het schip naar het doksaal met het orgel van de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assent (1975); Brussel, Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium, clichénummer M239113, objectnummer 8647: zicht op het doksaal en het orgel van de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assent (1975); Christina Ceulemans en Benoît Geukens, *Fotorepertorium van het meubilair van de Belgische Bedehuizen. Provincie Brabant. Kanton Diest*, Brussel, 1980: 13-14.

⁴¹ Antoon Fauconnier en Patrick Roose, *Het Historisch Orgel in Vlaanderen, deel IIb, Provincie Brabant (arrondissement Leuven)*, Brussel 1977: 23-26.

⁴² Jean-Pierre Felix, óJan Wauters facteur dörgues à Louvain (1er tiers du XVIIIe siècle)ô, *Mélanges d'organologie*, VI, Brussel, 1988: 16.

⁴³ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1980).

⁴⁴ <https://beschermingen.onroerendergoed.be/object/id/OB000144/>: Assent, Archief kerkfabriek, Bescherming orgel (1981).

⁴⁵ Assent, Archief kerkfabriek, Offerte van orgelbouwer Leopold Lombaerts voor werken aan het orgel (2 juli 1985).

⁴⁶ Assent, Archief kerkfabriek, Verslag van de zitting van de kerkfabriek van Assent (20 augustus 1985); Johan Breugelmans, *Assent: zijn kerk en fanfare De Broederband*, Aarschot, 1986: s.p.; Patrick Valvekens, óHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17: voetnoot 49.

⁴⁷ Assent, Archief kerkfabriek, Ontvangstbewijs van orgelbouwer Leopold Lombaerts uit Ninove voor uitgevoerde werken aan het orgel van de kerk van Assent (1 februari 1986).

- zover de toestand dit toeliet ⁽⁴⁸⁾
- 26 september 1994: factuur ten bedrage van 10.869 frank voor het stemmen van het orgel op 18 juli voor zover de toestand dit toeliet ⁽⁴⁹⁾
 - 1 september 1995: factuur ten bedrage van 15.243 frank voor het bijregelen van de toetstraktuur van het orgel enerzijds en het stemmen van het orgel, voor zover de toestand dit toeliet ⁽⁵⁰⁾
 - 8 november 1996: factuur ten bedrage van 16.638 frank voor volgende herstellingen aan het orgel ⁽⁵¹⁾
 - herstel afgebroken schalmdraad
 - herstel tremulant
 - afregelen en zo nodig vervangen klepveren
 - herstel twee doorgezakte trompetbekers
 - 26 juni 1997: factuur ten bedrage van 6.655 frank voor het stemmen van het orgel voor zover de toestand het toeliet ⁽⁵²⁾
 - 25 mei 1998: factuur ten bedrage van 6.897 frank voor het stemmen van het orgel voor zover de toestand het toeliet ⁽⁵³⁾
 - 26 oktober 1998: factuur ten bedrage van 5.850 frank voor het vervangen van een defecte schakelaar en het herstellen van kleine defecten ⁽⁵⁴⁾
 - 25 mei 1999: factuur ten bedrage van 19.676 frank voor het onderhoud van het orgel: stemmen voor zover de toestand het toeliet en herstel van de *hanger(s)* (onder andere gï 1) ⁽⁵⁵⁾

III. DE 21STE EEUW

- 24 mei 2009: naar aanleiding van de restauratie van het orgel bezorgde orgeldeskundige Jef Braekmans op aan de kerkfabriek een beschrijving van het orgel⁽⁵⁶⁾

Niet van toepassing: landschappelijk erfgoed, archeologisch erfgoed.

⁴⁸ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1992).

⁴⁹ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1994).

⁵⁰ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1995).

⁵¹ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1996).

⁵² Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1997).

⁵³ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1998).

⁵⁴ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1998).

⁵⁵ Assent, Archief kerkfabriek, Rekeningen van de kerkfabriek (1999).

⁵⁶ Assent, Archief kerkfabriek, Brief van orgeldeskundige Jef Braekmans (24 mei 2009).

3. INVENTARISATIE VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

- Gebouw: schetsmatig grondplan van de kerk + situering daarin van het orgel ñ zie **bijlage 1**
- Foto's ñ zie **bijlage 2**
- Korte duiding van de erfgoedwaarde van het orgel, geïllustreerd met foto's ñ zie **bijlage 2**

A. BESCHRIJVING

I. KERK (ONROEREND NIET-BESCHERMD PATRIMONIUM)

1. EXTERIEUR:

De kerk is aan de buitenzijde gerenoveerd in de periode 2014 (fase 1)

- Vernieuwing van het dak en de waterhuishouding
- Renovering van de gevels en de glasramen
- De buitenschil is technisch en bouwfysisch in orde (cfr. recente renovatie)
- Renovering onmiddellijke omgeving

2. INTERIEUR:

Interieur idem neoclassicistisch van inslag:

- Betreft een zaalkerk met vijf traveeën en overkapt met een rond tongewelf met een lichte sierlijst als overgang naar de muren. De traveeën zijn gescheiden door pilasters met een sober kapiteel en doorlopende lijst.
- Het koor is open dmv. een rondboog. Links en rechts van het koor zijn twee lokalen, waarvan het ene dienst doet als CV-ruimte Het rechter lokaal als sacristie.
- Op het andere eind van het kerkinterieur (ten noorden) bevindt zich een uitgebouwd doksaal met een gedeeltelijke rechte balustrade, aan weerszijden schuin toelopend naar de zijmuren. Oorspronkelijk was het doksaal gesteund door twee kolommen.
- In de torenruimte bevindt zich op het gelijkvloers de hoofdingang.
- Zijdelings: links is de trap met een rondboogvormige trap voor het doksaal, terwijl rechts recentelijk een devotieruimte is ingericht voor de heilige Maria, toegankelijk vanuit de kerk.
- De originele vloer (wellicht maaskalksteen en Noire de Mazy als dambordmotief) is integraal vervangen door een machinale cementtegels waarvan de ornamentale tekening stilistisch stamt uit de neoclassicistische sobere stijl van het interieur en exterieur.
- Het geheel is vrijwel in lichte kleurtonen geschilderd

II. HET ORGEL

1. HET EIGENLIJKE INSTRUMENT

Het orgel is nauwelijks nog bespeelbaar omwille van niet onderhoud en vervuiling.
Het wordt vrijwel niet meer bespeeld.

Het orgel is echter bijzonder waardevol omdat dit orgel het enige orgel van orgelbouwer Jan Wauters is dat, op enkele verbouwingen na, nog zo volledig is gebleven. Bovendien is het één van de weinige orgels die ons nog resten van Jan Wauters!

Verder is het orgel van zeer goede makelij, zowel wat betreft de constructie van de windlade als die van de pijpen. Het is daarom zeer belangrijk en van grote waarde dat dit orgel gerestaureerd kan worden naar zijn oorspronkelijke toestand.

De volgende registers bevatten pijpwerk van Wauters:

Prestant 4'
Bourdon 8'
Flûte 4'
Cornet
Doublette 2'
Flageolet 2' (is een verbouwde Nazard)

Het volgende aanwezige pijpwerk is niet van de hand van Jan Wauters:
ñ Trompette 8ö

De kast zal zo mogelijk structureel de inhoud van het instrument volgen, maar het blijft een hypothese om te spreken van een originele restauratieve ingreep omwille van een al te grote heterogeniteit van de bestaande kastdelen.

2. DE ORGELKAST

STRUCTUREEL /CONSTRUCTIEVE WIJZIGINGEN

- Oorspronkelijk in de Sint-Catharinakerk: een achterbespeling
- 1860 L. Drijvers: opstelling doksaal in de O.-L.-Vrouwkerk te Assent: een voorbespeling of achterbespeling van het orgel (?)
- 1933 door Van de Loo: wijziging tot zijbespeling

WIJZIGINGEN AFWERKINGSLAGEN:

Hieruit blijkt dat de onderkast veelvuldiger werd behandeld dan de bovenkast:

- Ofwel als gevolg van meerdere verbouwingen
- Ofwel omwille van niet deelsluitmakend van de bovenkast + ingrepen in 1860/1933ë of tussentijdse ingrepen.

CONCLUSIE ORNAMENT BLADMOTIEF (ROLWANG)

Dit is lindehout (in tegenstelling met de eik)

- Donkerbruine preparatie laag met fragmentarisch goudvoorziening. Wellicht was hier origineel verguldsel als versiering aanwezig.

CONCLUSIE ORNAMENT HUIDIGE MIDDENCONSOOL

Men kan afleiden dat deze middenconsool niet origineel is van de middenlijst. Ook de getroffen kleuren wijzen dit uit ë

CONCLUSIE FRONTPIJP

- Preparatielaag met goud vanaf het lood:
- Conclusie dat de labia eertijds wel verguld waren.

B. KNELPUNTEN

+ Volstaan beperkte herstellingen of is een grondige restauratie nodig?

+ Welke zijn de eventuele problemen van het orgel in relatie tot het gebouw?

+ Niet van toepassing: beschrijving cultuurgooden, landschappelijk erfgoed, houtig erfgoed, archeologisch erfgoed van de kerk/kerkinterieur

I. DE KERK/HET GEBOUW

Als zaalkerk zijn er in de loop van de decennia (wellicht in de tweede helft van de 20^e eeuw) wijzigingen/verbouwingen aangebracht:

1. DOKSAAL:

Oorspronkelijk was het uitgebouwde doksaal voorzien van twee pilasters.

Op dit ogenblik wordt het uitkragend doksaal ondersteund door een soort van driehoekig gevormd schoorsysteem (stijl met bovenregel en schuine schoor).

Deze ingreep dateert wellicht in de tweede helft van de 20^e eeuw (mogelijk einde 70, begin 80er jaren). Sedert 2016 is vastgesteld dat dit schoorsysteem omwille van zettingen zich lostrekt van de muur.

De kerkfabriek heeft dan besloten om bijkomend een onderschraging te plaatsen d.m.v. een metaalconstructie. Dit is een tijdelijke ingreep.

2. VERWARMING:

De huidige verwarming is een luchtverwarming met een direct gestookte ketel. Zoals hoger beschreven bevindt zich de CV ruimte links van het koor.

Om deze installatie destijds (medio 20^e eeuw) economisch te verwerven zijn er beperkte ondergrondse kanalen gegraven, waardoor de pulsieroosters (2 stuks) ter hoogte van de voormalige communiebank zich te kort bevinden bij de extractie rooster in het koor.

Hierdoor dient de warmtewerpoen hoge snelheid en een hoge t° aan de rooster te verkrijgen om als nog de achterzijde van de kerk enig comfort te garanderen.

Tevens geeft een direct gestookte ketel aanleiding tot uitstoot van roetdeeltjes die in de kerk worden geblazen met vervuiling als gevolg (ondanks een filtersysteem).

II. HET ORGEL

Het orgel is bijzonder waardevol omdat dit orgel het enige orgel van orgelbouwer Jan Wauters is dat, op verbouwingen na, nog zo volledig is gebleven. Bovendien is het één van de weinige orgels die ons nog resten van Jan Wauters!

Verder is het orgel (instrument) van zeer goede makelij, zowel wat betreft de constructie van de windlade als die van de pijpen. Het is wegens deze grote waarde belangrijk dat het orgel gerestaureerd wordt naar zijn oorspronkelijke toestand.

De orgelkast bevindt zich voor de boog (dus op het uitkragend doksaalgedeelte) en op ca 0,90m. van de huidige balustrade. Er bestaat de mogelijkheid om een balustradeorgel te maken of het orgel op te stellen valk achter de balustrade.

Stabiliteit fotografisch documenteren: **bijlage 4**

4. SITUERING VAN DE ERFGOEDWAARDEN EN DE JURIDISCHE TOESTAND VAN HET ONROEREND ERFGOED

+Heeft enkel betrekking op het orgel.

Het interessante van het orgel ligt in de traditionele Vlaamse bouwwijze van Jan Wauters als orgelbouwer. Jammer genoeg blijven er van de 10 tot 12 orgels die Jan Wauters, als uiterst bekwaam vakman bouwde maar twee over (tot op heden gekend).

- Orgel in de Sint-Stefanuskerk te Nederokkerzeel
Alhoewel er een ingrijpende transformatie plaatsvond in de 19^e eeuw komt de oorspronkelijke tonaliteit van Jan Wauters toch aan bod. Er zijn nog zeven registers aan hem toegeschreven. In de Sint-Stefanuskerk is de kast homogener en duidelijke van structuur dan deze van de O.-L.-Vrouwkerk in Assent
Het Sint-Stefanusorgel is geïnventariseerd bij de (voormalig genaamde) Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen.
- Peiling naar de artistieke, historische waarde en technische waarde van het orgel:
Omwille van het exemplarisch karakter van deze twee orgels is de erfgoedwaarde hoog
 - A. Kast: afkomstig van de Catharinakerk in Leuven.
Er is geen uitsluitel of sommige delen van de huidige kast, die tot ons gekomen zijn, de originele delen zijn. Mogelijk zijn er toevoegingen van lijsten en ornamenten na 1721. De bouwperiodes/wijzigingen (1863) op het doksaal zelf liggen wellicht aan de oorzaak van wijzigingen.
Ook is de kast zelf wellicht door een meubelmaker / ebenist gemaakt (welke in de vroegere periodes gangbaar was)
De kast met de achterzijde en invulpanelen met de registeropeningen zijn uit eik (kwartiers) en wijst op een juiste structuur versus het inwendige of het instrument.
Deze delen vertonen vakmanschap en goede afwerking eigen aan de eerste periode van de 18de eeuw. De duurzaamheid van de resterende elementen wijzen erop dat deze delen zonder verdere herstellingen kunnen overgenomen worden in de restauratieproces.
Conclusie: de kastdelen zelf in eik zijn duurzaam en met vakmanschap uitgevoerd voor recuperatie vatbaar. Dit zijn de meest essentiële delen die overeenkomen met de inwendige eiken makelij zoals de windlade, registertrekkers enz. Er zijn ornamentale toevoegingen, die in een restauratiedossier verder dienen onderzocht te worden naar wijziging of recuperatie.
 - B. Het instrument
De Historische waarde van het orgel ligt hoog:

1. Uiterst exemplarisch aspect: Van de weinige orgel waarvan bekend zijn dat ze werden gebouwd door Jan Wauters resten ons nog slechts twee instrumenten, waarvan het orgel van Assent er één is.
2. Artistieke waarde: Het pijpwerk is van een goede factuur en werd in het atelier van de orgelbouwer vervaardigd. Er zijn ook manuele inscripties van de toonhoogte op de pijpen aanwezig. In de pijpen zijn incirkelingen aanwezig. Alle metalen pijpen hebben een hoog loodgehalte. De houten pijpen zijn allen in eik vervaardigd. Dit alles getuigt van een degelijk vakmanschap. Jan Wauters stamt immers uit de leerschool van de bekende orgelbouwer Christiaan Penceler.
Uniek aan het orgel van Assent is ook het feit dat de originele windlade van Wauters nog steeds aanwezig is. In de ventielkast bevindt zich een handgeschreven etiket met de vermelding *«Dese horgel is ghemaect door Joannes Wauters present wesende binnen de staet Loven actum den 20 november een duysent sevenhondert eenen twintigh i721»*.

De dispositie van het Wauters-orgel is:

- Prestant 4'
- Holpijp 8de B & D
- Fluijt 4^{de}
- cornet 3
- Nazard
- Octaef 2'
- Tierce
- Mixtuer
- Cromhoren 8' B & D

3. Publicaties:
ñ Antoon Fauconnier en Patrick Roose, *Het Historisch Orgel in Vlaanderen, deel IIb, Provincie Brabant (arrondissement Leuven)*, Brussel 1977: 23-26.

ñ Jean-Pierre Felix, òJan Wauters facteur d'orgues à Louvain (1er tiers du XVIIIe siècle)ô *Mélanges d'organologie*, VI, Brussel, 1988: 16.

4. ¹ Er is weinig bekend over orgelbouwer Jan Wauters. Hij was werkzaam in de eerste helft van de 18de eeuw en dan voornamelijk in Leuven en de directe omgeving. Zijn eerste activiteiten vonden plaats in 1716. Vermoedelijk was hij dan ongeveer 25 jaar oud. Zijn werk omvatte ondermeer: onderhoud van het orgel in de Sint-Michielskerk van Leuven (1716), restauratie van het orgel van de OLV-kerk van Sint-Truiden (omstreeks 1717), restauratie van het orgel van de Sint-Pieterskerk te Rotselaar (1717), bouw van een orgel voor de Sint-Médardkerk en voor de OLVkapel in Jodoigne (1718/1719), bouw van een orgel voor de kerk van het Klein Begijnhof van Leuven (1721), onderhoud van het orgel van de Sint-Lambertuskerk te Leefdaal (1726) en de bouw van een orgel voor de Sint-Stephanuskerk van Nederokkerzeel (1729/31). Bij de bouw van het orgel in Nederokkerzeel werd zijn werk bij zijn overlijden verder gezet door zijn leerjongen Hendrik Colsoel. Meer info zie: Jean-Pierre Felix, òJan Wauters. Enkele gegevens over deze onbekende orgelmaker van Lovenô *De Praestant*, 18/2 (1969): 29-34; Jean-Pierre Felix en Gilbert Huybens, *Leuvense orgelgids, Jaarboek 1985*, Leuven, 1985: 20-24; Jean-Pierre Felix, òJan Wauters facteur d'orgues à Louvain (1er tiers du XVIIIe siècle)ô *Mélanges d'organologie*, VI, Brussel, 1988: 7-49; Patrick Valvekens, òHet Kunstpatrimonium van de Kerk van het Klein-begijnhof te Leuvenô (Arca Lovaniensis. Supplementa. 2), *Museumstrip*, 36/4 (2009): 17 (voetnoot 47).

- ZEN-statuuat van het orgel:
Op de vergaderingen van het afdelingsoverleg beheer van Onroerend Erfgoed van 8 september 2016 en 22 september 2017 werd beslist dat afzonderlijk als monument beschermde orgels, die zich bevinden in een niet-beschermde gebouw beschouwd worden als ZEN-monument. Daarbij wordt het gebouw beschouwd als òlankkastô van het orgel.

Het orgel in de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assent-Bekkevoort kan bijgevolg als een ZEN-monument worden beschouwd, want het betreft een afzonderlijk beschermde orgel, zich bevindend in de niet-beschermde Onze-Lieve-Vrouwekerk van Assent. Dit òZEN-orgelô heeft door zijn aard geen economisch nu en kan dit in de toekomst niet verwerven.

+Als basis hiervoor kan de beschrijving van het orgel in het beschermingsbesluit dienen.

- (in het beschermingsbesluit is niets vermeld: enkel omwille van reden van historische waarde)
- Het orgel is beschermd op 23 januari 1981.
Van Koningswege:
De staatssecretaris van de Vlaamse Gemeenschap:
Mevr. De Backer-Van Ocken
- Als gevolg van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 13 november 1980
- Als gevolg van het Koninklijk Besluit van 27 juni 1977 tot bepaling van bijkomende algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van de monumenten ñen stads-en dorpsgezichten, meerbepaald voor de orgels.
Er is geen verder specificatie beschreven.

Beschermingsbesluit: zie **bijlage 5**

5. EEN ONDERBOUWDE VISIE OP HET BEHEER VAN HET ERFGOED EN DE BEHEERSDOELSTELLINGEN DIE ERUIT VOORTVLOEIEN

A. BESTEMMINGS- OF HERBESTEMMINGSPLAN VOOR HET GEBOUW WAARIN HET ORGEL ZICH BEVINDT.

De O.-L.-V.-kerk is een federatiekerk.

Er is inmiddels een opheffingsbesluit van de parochie O.-L.-Vrouw en de kerkfabriek (dd. 10-05-2017 van Minister Liesbeth Homans, minister van Binnenlands Bestuur).

Deze kerk zal vanaf hoger vermelde datum deel uitmaken van de Sint-Pietersparochie en Kerkfabriek van Bekkevoort. De kerk zal verder op reguliere basis voor de eredienst gebruikt worden. Huidige frequentie gebeurt heden als volgt: Op dat vlak is een logboek aanwezig dat ingevuld wordt:

- Overzicht activiteiten /gebruik van de kerk: logboek **zie bijlage 6**

-in 2016 (maanden juli t/m december 2016)

-de kerk is dan 148 dagen open geweest

-er zijn 6.107 bezoekers geweest

Vanuit dit overzicht kan als volgt worden geconcludeerd fdat een orgelgebruik van toepassing is binnen deze actibviteiten

-alle reguliere vieringen (gewone vieringen / hoogdagen enz.)

-Vieringen scouts / schoolvieringen

-uitvaarten/ begrafenissen

-repetitie zangkoor

-cathechese

- Vieringen: 1x per maand
- Vieringen en activiteiten van kinderen/ schoolgemeenschap: minimum 1x per maand.
 - Medegebruik / valorisatie:
 - Openstellen voor concerten: minimum 3x per jaar
- Nevenbestemming (bv. leslocatie voor de orgelklas muziekacademie: orgelschool)
 - Orgel is heden voor onderstaande gegevens niet meer bespeelbaar

Er is geen herbestemming voorzien daar deze kerk als open kerk wordt beschouwd.

Op dat vlak wordt het orgel als ZEN monument gecatalogeerd.

- Voor orgels in niet-beschermde kerken is de toevoeging van een kerkenbeleidsplan (met overzicht van alle kerken van de fusiegemeente) niet noodzakelijk, maar indien het ter beschikking is kan er naar worden gerefereerd.

De kerkfabriek heeft tijdens de vergadering va 27 juni 2017 een intentieverklaring afgelegd om:

- Enerzijds het bestaande orgel te handhaven en te beschermen tegen verder verval.
- Na restauratie het huidig elektrisch Johannesorgel te verwijderen uit de kerk, waardoor alle orgelgebruik voor diensten of nevenfuncties zal uitgevoerd worden met het gerestaureerde Jan Wautersorgel.

B. BEHEER EN BEHEERSDOELSTELLINGEN

I. HET KERKGEBOUW

De huidige kerk heeft een recente renovatie achter de rug:

- Dak- en gevelherstelling
- Herstelling glasramen

1. DOKSAAL/DOKSAALWERKEN

Daar het doksaal, als onroerend deel, bij de kerk behoort, kan dit gedeelte niet als onroerend erfgoed opgenomen worden en dus voor artikel 4 niet als cultuurwaarde worden geïnventariseerd (dus niet premiegerechtigd binnen het beheersplan van onroerend erfgoed)

- Voor het doksaal en bijbehorende stabiliteitswerken:
Het doksaal en de stabiliteit zal een apart dossier dienen te krijgen en ingediend kunnen worden bij Team Infrastructuur (Binnenlandse Aangelegenheden, gebouwen van de erkende eredienst/niet beschermde gebouwen n verantwoordelijke dhr. Pieter Vasseur).

Volgend advies wordt meegegeven betreffende het doksaal:

Het orgel bevindt zich op het doksaal. Dit is een goed uitgangspunt voor het uitklinken van het instrument, want a priori is het doksaal de juiste locatie voor een orgel.

Omwille van te hoog gepositioneerd zou het aangewezen zijn het doksaal te verlagen

- Omwille van een betere verhouding van hoogte doksaal versus de achterwand/plafond
- Omwille van de verhouding orgelkast die te hoog opgesteld staat versus het vloerniveau
- Omwille van een sterke verbetering tot uitklinken voor deze zaalkerk

In de geest kan de huidige locatie, indien verlaagd, als een verantwoord geheel beschouwd worden.

Een stabiliteitsonderzoek is echter noodzakelijk om verdere stappen te ondernemen.

2. VERWARMING

Het huidige verwarmingssysteem is niet tolereerbaar binnen een toekomstige orgelrestauratie:

- Ondanks alle pogingen om filters met regelmaat te vervangen treedt er een vervuiling op
- De wijze van warmteafgifte (worp) heeft een nefaste invloed op alle roerend patrimonium in hout omwille van te hoge snelheid van uitstoot aan de rooster.
- Verkeerde verdeling tussen pulsie en extractie in de ruimte met als gevolg te hoge pieken van warmte uitzending (geen evenwicht in de luchtverdeling)
- In deze fase is een warmtebegrenzerode enige mogelijkheid om de nefaste invloeden te beperken. (aan te brengen ter hoogte van het doksaal)
- Toegankelijkheid orgel: de uitgerekte boogvormige trap heeft een deel treden die een herstel nodig hebben, terwijl een vaste handgreep meer veiligheid en comfort kan garanderen.

II. HET ORGEL

1. INSTRUMENT EN KAST

Aan de hand van hoger vermelde gegevens is een grondige restauratie noodzakelijk

- Voor het instrument
- Voor de kast

Het is daarom zeer belangrijk en van grote waarde dat dit orgel gerestaureerd wordt naar zijn oorspronkelijke toestand.

De kast zal zo mogelijk structureel de inhoud van het instrument volgen, maar het blijft een hypothese om te spreken van een originele restauratieve ingreep omwille van een al te grote heterogeniteit van de bestaande kastdelen.

De voorkeur wordt gegeven aan een balustradeorgel (cfr. stabiliteit artikel doksaalwerken).

6. OPSOMMING EN VERANTWOORDING VAN DE CONCRETE RICHTLIJNEN, EENMALIGE EN TERUGKERENDE MAATREGELEN EN WERKZAAMHEDEN DIE NODIG ZIJN OM DE BEOOGDE DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN

A. OPLIJSTING DOELSTELLINGEN

I. PREMIEGERECHTIGDE WERKEN AAN HET BESCHERMDE ORGEL – ONROEREND ERFGOED

<u>Aard der werken</u>	<u>Eenmalig</u>	<u>Terugkerend</u>	<u>Vrijstelling toelating</u>
<u>Jan Wauters orgel</u>			
Volledige restauratie van het orgel	x		
Jaarlijks onderhoud		Jaarlijks	x
Groot onderhoud van het orgel		Om de 15 jaar	
Afbraak/stockering van het orgel in de kerk (doel stabiliteit doksaal)	x		
<u>Concerten</u>			
Stemming door orgelbouwer belast met het onderhoud van het orgel		Voor ieder concert	x

II. PREMIEGERECHTIGDE WERKEN AAN HET NIET-BESCHERMDE KERKGEBOUW – INFRASTRUCTUUR

<u>Aard der werken</u>	<u>Eenmalig</u>	<u>Terugkerend</u>
<u>Niet-beschermd gedeelte</u>		
Aanpassing van het doksaal in functie van de orgelrestauratie ñ verlaging van het doksaal incl. stabiliteit doksaal en torenruimte	x	
Plaatsen van nieuwe balustrade en trap in functie van verlaging - incl. leuning trap	x	
Algemeen onderhoud van het kerkgebouw		x
Renovatiewerken aan het niet-beschermd gedeelte van de kerk - vernieuwen van bestaande vloeren - schilderen van het interieur	x	
Akoestische verbetering	x	
Werken aan de verwarming	x	
Verbeteren van de toegankelijkheid tot de kerk en het gebouw	x	

B. HOOFDDOELSTELLINGEN: ORGEL

Terugkerend jaarlijks onderhoud, schoonmaak om de 15/20 jaar

Voor concerten: voorafgaande stemming door de orgelbouwer die opdracht heeft tot permanent onderhoud
Eénmalig: volledige restauratie orgel. Er is een optie genomen door de Kerkfabriek / opdrachtgever om het doksaal te verlagen, welke een verbetering zou zijn betreffende uitklinken van het orgel. Dit werk is vervat in volgend artikel III: nevendoelestellingen gebouw.

C. NEVENDOELSTELLINGEN: GEBOUW

Verbeteren van de toegankelijkheid, orgelvriendelijke verwarming, dringende stabiliteitswerken, verbeteren van de akoestiek(?)

De kerk is eind 2015 gerenoveerd: dak- en gevelherstelling, inclusief de glasramen

Volgende dossiers dienen in de toekomst nog verder gezet te worden ivf. het orgel:

x Verlagen van het doksaal ivf. de restauratie van het beschermde orgel

- Verwarmingsinstallatie: huidig systeem is een direct gestookte luchtverwarming. Een warmtebegrenzer is aangewezen voor deze fase. Op termijn dient zich een verbeterd verwarmingssysteem aan, dit wil zeggen het installeren van een nieuwe installatie. Daar het gebouw niet beschermd is kan een vloerverwarming geadviseerd worden.
- Plaatsen van een nieuwe vloer en schilderen van het interieur: met de keuze en opmaak van deze dossiers kan een akoestische verbetering beoogd worden.
- Verbeteren van toegankelijkheid: trap naar doksaal en leuning

Niet van toepassing:

- + forfaitaire werkzaamheden
- + cultuurgoederen
- + Voorstel van lijst van werken aan een orgel dat dateert van na WO I (er zijn geen orgels afzonderlijk beschermd, daterend van na WO I)

7. VOORSTEL VOOR DE MANIER EN HET TIJDSTIP WAAROP DE BEOOGDE BEHEERSDOELSTELLINGEN OPGEVOLGD EN GEËVALUEERD ZULLEN WORDEN

A. FASE 1: VOORALEER HET RESTAURATIEDOSSIER WORDT UITGEVOERD

Gedurende de wachtperiodes tussen de indiening en uitvoering van de restauratieve werken zullen de nodige onderhoudswerken blijven. Dit behelst verder onderhoud: preventie tegen verdere aftakeling.

Mogelijk plan voor afbraak /standaard premie voor het demonteren van het orgel /opslaan in de kerk.

- Nazicht en controle op de toegankelijkheid van het doksaal (preventie tegen diefstal en brand)
- Treden van trap en leuning
- Controle op de stabiliteit (schoorconstructie en mogelijk verval van het doksaal) is nu geschoord

Er wordt overeengekomen om jaarlijks een round-up te maken in het kader van ed. doelstelling Kerkfabriek of de gevolmachtigde maken verslag op en rapporteren naar O.E. voor zover er zich veranderingen voordoen.

B. FASE 2: NA DE RESTAURATIE VAN HET ORGEL

- Bijhouden van een logboek van de gebruikers, de eigenaars of gemandateerde beheerders van het orgel en de orgelactiviteiten
- Bekendmaking van de orgelactiviteiten aan mogelijke geïnteresseerden (vanaf de voorlopige oplevering van de werken).
- Contract met een orgelbouwer voor het jaarlijkse onderhoud
- Voor het gebouw: eventueel een contract met monumentenwacht

8. EXTRA TOEVOEGINGEN

Kruis hieronder aan welke bijlagen je toevoegt. Indien ze reeds in het beheersplan zelf worden opgelijst, dan herhaalt u de oplijsting zonder bijkomende duiding (bvb. ZEN-erfgoed). Bezorg de bijlagen digitaal aan de buitendienst van het agentschap.

Bijlagen	Niet van toepassing (en dus niet bijgevoegd)	Bijgevoegd (nummering!)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		Bijlage 1
Fotoreportage van het onroerend erfgoed		Bijlage 2
Historisch onderzoek in functie van beheersplan en restauratie: samenvatting		Bijlage 3
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	x	.
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	ORGEL is erkend als ZEN-monument	Conform pagina 13 ñ ZEN-statuu
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	x	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	x	.
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	x	
Lijst van roerende erfgoedelementen in bezit van de kerkfabriek	x	
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	x	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	x	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	x	
Fotoreportage betreffende werken aan niet beschermde gebouwen in functie van de restauratie van het beschermde orgel		Bijlage 4
Beschermingsbesluit		Bijlage 5
Overzicht gebruik van de kerk: analyse en conclusie periode juli tot december 2016		Bijlage 6

